
Διαγώνισμα Έκθεσης Α΄ Τάξης Λυκείου- Κουτσούκου Ελένη Φιλολόγος

Μη λογοτεχνικό κείμενο

Κύρια πρόκληση για τους πολίτες τής Ενωμένης Ευρώπης, η πιο χαρακτηριστική, η πιο πνευματική και ηθικά η πιο ανιδιοτελής, είναι η *πρόκληση τής πολυγλωσσίας*: η πρόκληση, τα κίνητρα και η δημιουργία δυνατοτήτων να μάθουν οι πολίτες τής Ευρώπης περισσότερες γλώσσες, ώστε να γνωρίσουν, να καταλάβουν και να εκτιμήσουν βαθύτερα και ουσιαστικά, μαθαίνοντας τη γλώσσα τους, τον πολιτισμό, τη νοοτροπία και την ανθρώπινη διάσταση των λαών με τους οποίους ζουν μαζί, συνεργάζονται και συναποφασίζουν για ποικίλα θέματα.

Δεν υπάρχει πιο άμεσος, πιο ουσιαστικός και πιο σύντομος δρόμος να γνωρίσεις έναν λαό από το να μάθεις τη γλώσσα του. Γιατί η γλώσσα κάθε λαού είναι ο τρόπος που βλέπει, συλλαμβάνει, ταξινομεί και δηλώνει τον κόσμο. Κάθε εθνική γλώσσα είναι και μια άλλη ταξινομία τού κόσμου, μια άλλη προσέγγιση, ένα σύνολο επιλογών, που δίνει ξεχωριστή αξία σε κάθε γλώσσα, την αξία που έχει καθ' εαυτήν η συλλογική έκφραση ενός λαού, η εθνική του λαλιά. Κάθε εθνική γλώσσα είναι μια *αυταξία*, αντικείμενο μελέτης και σεβασμού από τους άλλους λαούς.

Τέλος, η πρόκληση τής πολυγλωσσίας γίνεται όλο και περισσότερο αναγκαία σε ευρύτερη κλίμακα με την ευρύτερη συνάντηση των λαών που πραγματοποιείται στα χρόνια μας, με την περίφημη *παγκοσμιοποίηση*. Η παγκόσμια συνεργασία των λαών στα πλαίσια τής οικονομίας, τής επικοινωνίας με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τής τεχνολογίας, τής γνωριμίας με τις διάφορες χώρες και τον πολιτισμό τους αποτελεί το ισχυρότερο κίνητρο για την εκμάθηση περισσότερων γλωσσών παράλληλα προς την επιμονή και την προσπάθεια για καλύτερη γνώση τής μητρικής γλώσσας που παραμένει έργο ζωής.

Για να μην αλλοτριωθείς και αφομοιωθείς γλωσσικά και κατ' επέκταση πολιτισμικά και εθνικά μέσα στον εξισωτισμό και την άμορφη αγαματοποίηση, πρέπει πρώτα και πάνω απ' όλα να έχεις τη δική σου γλωσσική ταυτότητα που είναι συνάμα και κύριο χαρακτηριστικό τής εθνικής σου ταυτότητας. Η πιο υγιής προσέγγιση στην πραγματικότητα τής παγκοσμιοποίησης είναι η συνάντηση ατόμων και λαών μέσα από τη γλωσσική πολυμορφία. Η παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί και δεν πρέπει να πάρει τον χαρακτήρα τού γλωσσικού εξισωτισμού μέσα από την αναγωγή μιας οποιασδήποτε γλώσσας σε *παγκόσμια γλώσσα*. Μια τέτοια γλωσσική παγκοσμιοποίηση θα οδηγούσε στον ηγεμονισμό μιας γλώσσας εις βάρος όλων των άλλων, πράγμα που θα ήταν ολέθριο για την πολιτισμική πολυμορφία τού κόσμου μας και για την ίδια την έννοια τής παγκοσμιοποίησης, η οποία θα προσλάμβανε έτσι μορφή ανεπίτρεπτης γλωσσικής και πολιτισμικής τυραννίας.

Ο κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης είναι καθηγητής Γλωσσολογίας, πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΘΕΜΑ Α

A1. Ο Γ. Μπαμπινιώτης πιστεύει ότι η παγκοσμιοποίηση πρέπει να:

A. Οδηγήσει στην επικράτηση μιας γλώσσας σε παγκόσμιο επίπεδο.

B. Χαρακτηρίζεται από γλωσσική πολυμορφία.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (5 μονάδες) και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας (50-60 λέξεις) με βάση το περιεχόμενο της τελευταίας παραγράφου του κειμένου (10 μονάδες).

A2. «Κύρια πρόκληση για τους πολίτες... παραμένει έργο ζωής». Να παρουσιάσετε συνοπτικά στους συμμαθητές σας το περιεχόμενο του παραπάνω αποσπάσματος του κειμένου (60-70 λέξεις). (10 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

B1. «Δεν υπάρχει πιο άμεσος... και σεβασμού από τους άλλους λαούς». Ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του συγγραφέα στην παραπάνω παράγραφο; Πώς ο τρόπος που επιλέγει να αναπτύξει την παράγραφο συμβάλλει στην στήριξη αυτού του ισχυρισμού; (12 μονάδες)

B2. Να εντοπίσετε στην τελευταία παράγραφο του κειμένου (5) λέξεις ή φράσεις που ανήκουν σε ειδικό λεξιλόγιο. Σε ποιας επιστήμης το ειδικό λεξιλόγιο εντάσσονται αυτές οι λέξεις ή φράσεις; (10 μονάδες)

B3. Να γράψετε τέσσερα (4) νέα σύνθετα επίθετα χρησιμοποιώντας κάθε φορά ένα από τα συνθετικά των παρακάτω λέξεων: ταξινομία, φυσιогνωμία. (8 μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

Να γράψετε ένα άρθρο 250-300 λέξεων που θα δημοσιευτεί στο διαδικτυακό τόπο του σχολείου σας, στο οποίο να παρουσιάσετε την αξία της γλωσσικής πολυμορφίας και τρόπους με τους οποίους αυτή θα μπορούσε να προστατευτεί. Ως αφορμή για το άρθρο σας θα είναι ο εορτασμός της Ευρωπαϊκής Ημέρας των Γλωσσών (26 Σεπτεμβρίου). (40 μονάδες)

Λογοτεχνικό κείμενο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ (1909-1990) Επιτάφιος (απόσπασμα)

Ο Γιάννης Ρίτσος εμπνεύστηκε το ποίημα συγκινημένος από τον θρήνο μιας μάνας που έχασε το παιδί της την Πρωτομαγιά του 1936 σε διαδήλωση στη Θεσσαλονίκη.

Ήσουν καλός κι ήσουν γλυκός, κι είχες τις χάρες όλες,

όλα τα χάρδια του αγεριού, του κήπου όλες τις βιόλες.

Το πόδι ελαφροπάτητο σαν τρυφερούλι ελάφι,

πάταγε το κατώφλι μας κι έλαμπε σα χρυσάφι.

Πώς θα γυρίσω μοναχή στο ερμαδιακό¹ καλύβι;

Έπεσε η νύχτα στην αυγή και το στρατί μου κρύβει.

Ωχ, δεν ακούστηκε ποτές και δεν μπορεί να γίνει

να καίγονται τα χείλια μου και να 'μαι μπρος στην κρήνη,

να 'μαι κοντά σου, αγόρι μου, και να σε κράζω, οϊμένα,

και συ μήτε να νοιάζεσαι για τη φτωχούλα εμένα.

Κανείς μη 'γγίξει απάνω του, παιδί μου είναι δικό μου.

Σιωπή· σιωπή· κουράστηκε, κοιμάται το μωρό μου.

Ποιος μου το πήρε; Ποιος μπορεί να μου το πάρει εμένα;

Άσπρισαν τα χειλάκια του, τα μάτια του κλεισμένα.

Δώστε μου, αϊτοί, νύχια, φτερά για ναν τους κυνηγήσω

και την καρδιά τους, μύγδαλο, ναν τήνε ροκανίσω.

Γιάννης Ρίτσος, Επιτάφιος. Αθήνα: Κέδρος 1979.

¹ έρημο

ΘΕΜΑ 2β

Να εντοπίσετε τρεις (3) αντιθέσεις και να παρουσιάσετε τη νοηματική και συναισθηματική τους λειτουργία.

(10 μονάδες)

ΘΕΜΑ 3.

Ερμηνεία και παραγωγή λόγου (150 - 200 λέξεις) Έχει παρατηρηθεί από κριτικούς αναγνώστες ότι το τελευταίο δίστιχο του ποιήματος συνδέεται με τα πρώτα τρία δίστιχα. Να διατυπώσετε την άποψή σας για το θέμα αυτό, χρησιμοποιώντας και υποστηρικτικά στοιχεία από όλο το κείμενο. (40 μονάδες)